

Protokoll 4/2020

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde tisdagen den 26 maj 2020 kl. 16:00-17:30,
Distansmöte via Skype

Ledamöter

Gustav Fridolin (MP) Ordförande
Christoffer Järkeborn (M)
Erik Wassén (L)
Ulrika Hoff (KD)
Maria-Elsa Salvo (S)
Rodrigo Arce Oliver (V)
Sissela Nordling Blanco (FI)
Ahmed Abdirahman (OPOL)
Maud Eduards (OPOL)
Helena Klintström (OPOL)
Johan Kuylenstierna (OPOL)
Marika Markovits (OPOL)
Azuka Nnamaka (OPOL)
Anders Tranberg (OPOL)
Gertrud Åström (OPOL)

Övriga närvarande

Björn Hugosson Tjänsteman
Ebba Agerman Tjänsteman
Heidi Englund Tjänsteman
Veronica Wolgast Tjänsteman
Lina Sjölin Tjänsteman
Karin Ahlzén Tjänsteman
Helen Slättman Tjänsteman
Elisabeth Bremberg Tjänsteman
Johan Castwall Tjänsteman

Justerare

Gustav Fridolin, Maria-Elsa Salvo

Datum för justering

2020-06-02

Paragraf

§§1-6

Sekreterare

Ylva Hellgren

§ 1
Mötet öppnas

Ordföranden Gustav Fridolin (MP) förklarar sammanträdet öppnat.

**§ 2
Justering**

Ordföranden Gustav Fridolin (MP) och Eva-Maria Salvo (S) utses att justera protokollet. Protokollet justeras tisdagen den 2 juni 2020.

§ 3**Hur staden arbetar med Agenda 2030 i Fokus Skärholmen**

Johan Castwall från exploateringskontoret presenterar tre exempel där Stockholms stad arbetar med hållbar utveckling i stadsutvecklingsprojekt – Norra Djurgårdsstaden, Fokus Skärholmen och Kista-Järva. Därefter presenterar Karin Ahlzén, projektsamordnare och arkitekt på exploateringskontoret, projektet Fokus Skärholmen med fokus på arbetet med Agenda 2030.

Fokus Skärholmen omfattar fyra stadsdelar (Vårberg, Skärholmen, Sätra och Bredäng) med 16 utsedda platser i områdena där det planeras för ca 6500 bostäder. Ambitionen är att använda stadsbyggnad som ett verktyg för att möta de förutsättningar och utmaningar som finns i just dessa områden.

Projektet har sju prioriterade områden, som alla har kopplingar till målen i Agenda 2030:

- Boende och stadsmiljö för lokala behov
- Tryggheten i Vårberg
- Flickors och kvinnors tillgång till det offentliga rummet
- Barn och ungas aktivitet inom kultur och idrott
- Sysselsättningsgraden bland 16- till 29-åringar
- Föräldrars val att låta sina barn gå på förskola
- Delaktighet och kunskap

En viktig del av projektet är programmet *Fokus Skärholmen - program för hållbar utveckling*. Karin Ahlzén presenterar delar av programmet och ger exempel på utpekade målområden och strategier för att uppnå dessa.

Efter presentationen håller Helena Klintström (OPOL) ett anförande med inspel om programmet samt medskick inför det fortsatta arbetet (se under *Särskilda yttranden*).

Frågor och diskussion i rådet följer.

Beslut

Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 beslutar att lämna följande yttrande:

Rådet konstaterar att staden i Fokus Skärholmen håller mycket hög prioritet på den sociala hållbarheten och att arbetet vilar på en stor lokal kännedom. Erfarenhetsmässigt är det viktigt att framåt hålla i målstyrning och fokus. Detta gäller inte minst arbetet med trygghet och allas tillgång till det offentliga rummet.

För att lyckas med ambitionerna i Fokus Skärholmen krävs en samling av stadens allt arbete i stadsdelen, inte minst med de kommunala bostadsbolagen.

Rådet vill också påminna om tidigare yttranden, bland annat för stadens bostadsförsörjningsplan, där vi understryker vikten av att det finns boenden som stockholmare med vanlig och sämre ekonomi kan efterfråga.

Utifrån det som presenteras av Fokus Skärholmen vill rådet peka på vikten av att det arbete för social hållbarhet som finns i dessa projekt blir gängse i stadens alla större exploateringar. Det är också av vikt att de erfarenheter som dras här om hur man kan arbeta implementeras i styrning av alla tillämpliga projekt.

I rådets diskussion visades exempel på systembrister där ekonomiska modeller och styrningen av bland annat markanvisningsfrågor motverkar såväl stadens sociala mål som målen i Agenda 2030. Det handlar till exempel om ekonomisk styrning som får som konsekvens att segregationen ökar, att allmänna utrymmen utarmas och att medel saknas för att kontinuerligt upprätthålla de sociala målsättningar som finns i exploateringsskedet (skillnader mellan investeringsbudget, och löpande budget). Det är rådets uppfattning att det behövs tas ett helhetsgrepp för att säkerställa att styrningen av stadens mark- och exploateringspolitik blir sådan att de ekonomiska och andra modeller som tillämpas verkar för att nå stadens sociala mål och målen i Agenda 2030.

Andra saker som lyftes i rådets diskussion var behovet av ett mer enhetligt sätt att säkra kompensationsåtgärder, behovet av att i samtliga exploateringar samarbeta nära med berörda stadsdelar, ett kontinuerligt och tydligt fokus på jämställdhet och allas trygghet i det offentliga rummet och vikten av att det finns lokaler tillgängliga för såväl sociala verksamheter som mikro- och småföretag.

Rådet återkom också till frågan om att sådant som är miljömässigt klokt också kan vara socialt klokt. I Skärholmen pågår t ex arbete med stadsodling, som dock inte fanns beskrivna i den dokumentation rådet fick sig till del.

Särskilda yttranden

Helena Klintsröm (OPOL) har lämnat in ett särskilt yttrande, se bilaga till protokollet.

Anders Tranberg (OPOL) har lämnat in ett särskilt yttrande:

Fysisk planering

Skärholmen har två stora nackdelar som drabbar stadsdelen på ett genomgripande: dels det storskaliga vägnätet i form av E4/E20 med tillhörande på- och avfartsramper, och dels det inåtvända, storskaliga, centrumet i stadsdelens östra del. Dessa två inslag bidrar till sådant som:

- avgörande svårighet att orientera sig utan bil i öst-västlig riktning mellan Skärholmen och Smista/Kungens kurva
- oerhört stor barriäreffekt för såväl människor som djur
- hälsofarligt buller för de som bor i östra stadsdelen (nära Skärholmsvägen)
- hälsofarliga partiklar runt E4/E20 som vid västlig vind blåser in över stadsdelen
- stark präglig av massbilsm och ytor som tas upp av asfalt omgiven av gräs
- öde ytor kring handelscentrumet p.g.a. att butiker ligger i galleria / är riktade in mot torget
- enorma parkeringshus intill centrumet tar upp värdefull yta och skapar otrivsamma miljöer
- handelscentrumets avgörande dominans försvårar nyetablering av näringsliv i andra delar av Skärholmen
- monofunktionalitet i centrum gör det otryggt efter stängning
- det är tydligt att gångtrafikanter och cyklister hamnat i skuggan då privatbilsmen hela tiden får dominera trafikrummet, det gäller i särskilt hög grad i den östra delen av Skärholmen.

Dokumentet *Fokus Skärholmen program för hållbar utveckling* berör delar av ovanstående men i allt för defensiva och översiktliga ordalag. Det hade varit önskvärt att dokumentet tog sikte på att E4:an med tillhörande vägnät och centrumet är två huvudorsaker till varför Skärholmen är betydligt svårare att bygga vidare på än vad som kunde varit fallet.

En viktigt avstamp som nämns i dokumentet (sid. 5) är: *"Målet med projektet är att tillföra nya värden och skapa en sammanhängande, trygg och levande del av Stockholm"*. Utifrån vad som nämns ovan kan det konstateras att:

- E4:an med tillhörande av- och påfarter vid Skärholmen motverkar på ett fundamentalt sätt målet om en sammanhängande stadsmiljö i och kring Skärholmen
- massbilsmens påfallande inslag i östra Skärholmen innebär en otrygg miljö för fotgängare och cyklister

- det inåtvända, storskaliga, centrumet skapar inte en levande stadsmiljö utan bidrar till livlösa stadsmiljöer runt delar av centrumet
- monofunktionalitet i centrum skapar otrygghet efter stängning
- centrumets totala dominans försvårar sannolikt möjligheten att fördela näringslivs-noder på andra håll i Skärholmen, vilket är en av nycklarna till att skapa en levande stadsmiljö
- förutsättningarna för att skapa nya värden försämras påtagligt av dålig stadspö

I dokumentet (sid. 11) anges att *"E4/E20 delar Skärholmen och Kungens kurva och en utmaning är därför att skapa ett mer sammanhållet område. Enligt visionen för Kungens kurva-Skärholmen ska området bli en levande stadskärna..."*. I sammanhanget framkommer även om E4/E20 att *"det är viktigt att göra insatser för att överbrygga denna barriär"*. Här borde dokumentet vara ännu mer konkret och ge klara besked att en överdäckad E4/E20 är en **förutsättning** för en levande stadskärna mellan Skärholmen och Kungens kurva. Överdäckningen bör omfatta åtminstone hela sträckningen utmed Skärholmen och helst vara markerad i en kartsnitt i dokumentet. Vidare bör dokumentet noga klargöra alla vinster med en överdäckning och skriva fram ett önskvärt tillstånd där en överdäckning är på plats.

Angående Skärholmens centrum så finns en skrivning i dokumentet (sid. 14) som visar på rätt ambition: *"Markparkeringar kan bebyggas och aktiva bottenvåningar eftersträvas särskilt vid centrum och i starka stråk"*. Här borde dock dokumentet förklara problematiken med Skärholmens centrum och många andra centrum som mest liknar gallerior; flera fasader runt centrumet står öde och kontakten med omgivningen är bitvis mycket brisfällig. Av dokumentet framgår också att det är angeläget att *"ytterligare utveckla Skärholmen och dess centrum"* och sedan ges exempel som kultur, mötesplatser, kollektivtrafik, handel och service. Gällande centrum så bör bostäder lyftas fram som ett viktigt inslag för att skapa mer blandning mellan centrumlokaler och bostäder.

Innehåll - social hållbarhet

Dokumentet tar ett viktigt helhetsgrepp om Skärholmen och grannstadsdelarna. Det är viktigt att skapa många synergier i planeringen som kan gå hand i hand med sociala hållbarhet. Exempelvis kan en lugn och säker trafikmiljö med stort fokus på gångtrafikanter och cykelister gynna flera grupper i samhället, inte minst barn. Överlag så finns skäl att utgå från ett barnperspektiv för gynnar man barnen gynnar man många andra också. Det givetvis viktig att i god tid planera in även för sådant som nya skolor/förskolor, möteslokaler, återvinningstationer etc.

Dokumentet har arbetat in Agenda2030 gällande social hållbarhet på ett tydligt sätt med genomgången av de olika målen och dess respektive delmål. I en del fall finns konflikter som inte belyses så som att naturmark å ena sidan kan vara en biotop för arter och å andra sidan en yta som inte verkar gå att använda för människor. I dokumentet används ordet "mellanrum" på ett sätt som gör det väldigt tolkningsbart vad som åsyftas. Är det en skog eller en övergiven industritomt? ("mellanrum" används i en kontext där en yta skiljer två stadsdelar åt, sid. 11 i dokumentet). I dokumentet (sid. 4) används också topografi som ett exempel på sådant som kan skilja stadsdelar åt, detta trots att det är en del av det naturlandskap som fanns där före byggnationen (jämför trafikled som människan skapat). Oftast går det utmärkt att bygga så att topografin smälter in i stadslandskapet.

Innehåll - miljöambitioner

En hel del finns med som man kan förvänta sig om klimat och hållbarhet men det vore önskvärt med större visioner om det hållbara samhället. Riktigt ambitiösa idéer skulle kunna skapa arbetstillfällen lokalt och det vore bra med en nod för hållbarhet, kika t.ex. på Hållbara hökarögen och Gröna Solberga. De 4000 lägenheterna kommer säkerligen i flera fall hamna på värdefull naturmark och det innebär kollision med miljömål. Att bygga på redan exploaterad mark bör vara mer prioriterat i dokumentet. Det är mycket positivt att en sådan här mening finns med: *Närheten till parker och natur men också folkliv och service på Skärholmens torg och centrum är de kvaliteter som Skärholmsborna själva lyfter fram som viktigast.*

§ 4**Statusrapport för arbetet med Hållbarhetsrapporten**

Elisabeth Bremberg och Helen Slättman från stadsledningskontoret ger en statusrapport för arbetet med hållbarhetsrapporten, som rådet yttrat sig över vid ett tidigare sammanträde.

Under våren 2020 har stadsledningskontoret arbetat med att sammanställa rapporten som bland annat inneburit att arbeta med utmaningar, analys, statistik, case/goda exempel samt workshop och kommunikation med målansvariga i staden och projektgrupper/styrgrupp på stadsledningskontoret.

Under hösten 2020 sker slutbearbetning och rapporten beräknas vara klar i början av oktober 2020.

Frågor och diskussion i rådet följer.

§ 5

**Redovisning av hur Agenda 2030-rådets yttrande om
Vision 2040 tagits om hand i remisshanteringen**

Elisabeth Bremberg och Helen
Slättman från stadsledningskontoret redovisar hur
kommunstyrelsens råd för Agenda 2030:s yttrande om *Vision 2040*
- *Möjligheternas Stockholm* har tagits hand om i remisshanteringen.

De delar av visonen där stadsledningskontoret tagit intryck av
rådets synpunkter presenteras.

Frågor och diskussioner i rådet följer.

**§ 6
Övrigt**

Nästa sammanträde är den 25 augusti 2020.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
PER GUSTAV,FRIDOLIN	2020-06-02
MARIA-ELSA,SALVO MIRANDA	2020-06-02